VALTAKUNNANSYYTTÄJÄNVIRASTO

Lausunto

04.11.2015 Dnro 81/61/15

Lakivaliokunta
Eduskunta
LaV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 66/2015 vp)

Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää pyydettynä lausuntonaan seuraavaa.

Uhridirektiivin täytäntöönpano edellyttää melko runsaasti muutoksia kansalliseen lainsäädäntöömme. Muutokset parantavat monin eri tavoin rikoksen uhrin asemaa rikosoikeudellisessa menettelyssä ja ovat siten varsin tervetulleita.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 9 §

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi syyttämättäjättämispäätöksen tai sen yhteenvedon kääntämistä koskeva 2 momentti.

Kääntämistä tapahtuu syyttäjälaitoksessa jonkin verran jo nyt. Se, että kääntämiseen on jatkossa tietyin edellytyksin lakisääteinen velvollisuus, lisää syyttäjälaitoksen työmäärää ja kustannuksia. Tätä oletusta tukee maahanmuuton odotettavissa oleva kasvu ja siitä todennäköisesti johtuva ulkomaalaistaustaisten asianomistajien määrän lisääntyminen.

Käännökset tehdään tällä hetkellä pääasiassa englannin kielelle. Tulevaisuudessa on ennakoitavissa, että käännettävien kielten kirjo laajenee, jolloin myös huomattava kustannusten nousu on odotettavissa. Ammattikääntäjien käyttö on verrattomasti kalliimpaa kuin oman henkilökunnan kielitaidon hyödyntäminen.

Oikeudenkäymiskaari 17 luku 51 § ja 52 §

Hallituksen esityksen mukaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 51 ja 52 §:ä muutettaisiin siten, että esimerkiksi asianomistajaa voitaisiin kuulla pääkäsittelyssä näkösuojan takaa tai asianosaisen läsnä olematta taikka videoneuvottelua hyväksikäyttäen, jos rikosasiassa kuultava on erityisen suojelun tarpeessa muusta syystä kuin kuultavan tai hänen läheisensä suojelemiseksi henkeen ja terveyteen kohdistuvalta uhalta.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Telekopio	Sähköpostiosoite
Albertinkatu 25 A 00180 Helsinki	PL 333 00181 Helsinki	029 562 0800	029 562 0888	vksv@oikeus.fi

VALTAKUNNANSYYTTÄJÄNVIRASTO

Lausunto

04.11.2015 Dnro 81/61/15

Tällöin on otettava huomioon myös kuultavan henkilökohtaiset olosuhteet ja rikoksen laatu.

Menettelyä voitaisiin käyttää tilanteissa, joissa rikosasiassa kuultava esimerkiksi henkilökohtaisten ominaisuuksiensa tai rikoksen luonteen vuoksi kokee kuulemisen erityisen ahdistavaksi istuntosalissa tai istuntosalissa siten, että vastaaja tai muu henkilö on paikalla kuulemisen aikana. Tällöin hengen ja terveyden uhkaa ei vaadittaisi, mutta menettely olisi tarpeen kuultavan suojelemiseksi kuulemisen aiheuttamalta ahdistukselta ja lisäkärsimykseltä.

Valtakunnansyyttäjänviraston näkemyksen mukaan erityisesti videolaitteiden välityksellä tehty kuulustelu rajoittaisi puolustuksen oikeutta tehdä suoraan kysymyksiä henkilökohtaisesti paikalla olevalle asianomistajalle. Vaikka kontradiktoriseen periaatteeseen kuuluva vastakuulusteluoikeus ei edellytä, että puolustuksella olisi suora kyselyoikeus henkilökohtaisesti paikalla olevalle asianomistajalle, ehdotetut muutokset merkitsevät lisärajoitusta puolustuksen vastakuulusteluoikeuteen, mikä tulisi ottaa huomioon tulkittaessa kyseisiä lainkohtia sekä arvioitaessa niiden perusteella asianomistajan tarvetta suojelutoimenpiteisiin.

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää erityisen tarpeellisena esitutkintalain 11 luvun 9a §:n 3 momentin säännöstä siitä, että esitutkintaviranomaisen on kuultava syyttäjää asianomistajan erityisen suojelun tarpeesta ja tarpeesta turvata asianomistajan kuulemista pääkäsittelyssä siten kuin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 51 ja 52 §:issä ehdotetaan säädettäväksi.

Valtakunnansyyttäjä Matti Nissinen

Valtionsyyttäjä Ritva Sahavirta

Käyntiosoite Albertinkatu 25 A 00180 Helsinki
Postiosoite PL 333 00181 Helsinki
Puhelin 029 562 0800
Telekopio 029 562 0888
Sähköpostiosoite vksv@oikeus.fi